

увага має бути приділена ресурсам та інструментам, які дозволять в умовах дистанційного чи змішаного форматів навчання отримувати якісну освіту з найменшою шкодою для здоров'я.

Вважаємо, що на сьогодні існує потреба у створенні інформаційно-методичного центру або лабораторії із дослідження (вивчення) проблем фізичної активності студентів-медиків під час пандемії з розробкою спеціальних комплексів вправ, направлених на підвищення фізичної та розумової працездатності, функціонального рівня фізіологічних систем організму, навчання раціональному диханню та виховання вольових якостей.

Список літератури:

1. П.І. ГУБКА, Д.М. БОЙКО, А.В. ЄМЕЦЬ, 2013. Психофізична підготовка як складова частина здоров'я та виховання студентів. Світ медицини та біології // № 1(36). – С. 184-186
2. ГУБКА П.І., 1996. Изменение физической работоспособности у людей под влиянием занятий оздоровительным бегом/ П.И. Губка // Физиология человека.-М.: №6.- С.28-31
3. ГУБКА П. І., 1989. Лёгкая атлетика: Учебно-методическое пособие / П. І. Губка, Ю. Г. Травин // И-во, ГЦОЛИФК, М.: - 186 с
4. ДОНЧЕНКО В.І., 2019. Здоров'язбережувальні технології як ефективний складник функціонування освітньої медичної системи // Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія; [за ред. Л.М. Рибалко]. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 400с. – С. 172-192.

УДК: 304.444

UDC: 304.444

Гончарова Олена Олександрівна,
кандидат філософських наук
ORCID: 0000-0001-5405-7991

Honcharova Olena,
PhD in Social Philosophy
ORCID: 0000-0001-5405-7991

НЕОСЕКТАНСТВО ТА КУЛЬТ УСПІХУ У СЕРЕДОВИЩІ МОЛОДИХ БІЗНЕСМЕНІВ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ДО ПРОБЛЕМИ СОРТИНГУ ІНФОРМАЦІЇ

NEO-SECTANISM AND THE CULT OF SUCCESS AMONG YOUNG BUSINESSMEN IN MODERN INFORMATIONAL SOCIETY: TO THE PROBLEM OF SORTING OF THE INFORMATION

У статті розглянуто проблему сучасного бізнес-навчання та бізнес-тренінгів для широкого загалу бізнесменів та підприємців різноманітного рівня. Зокрема, розглядається аспект зрощення

The article deals with the problem of modern business education and business training for a wide range of businessmen and entrepreneurs of various levels. In particular, the aspect of merging highly specialized

вузькоспеціалізованих професійних знань, які необхідні для відкриття та розвитку власної комерційної справи, з загальногуманітарними знаннями з області філософії, психології, соціології, релігієзнавства тощо, поданими під егідою досягнення особистісного успіху учня. Виділення ідеї особистісного успіху у надцінну, особливу ідеологічну конструкцію, центральну сенсодавчу вісь життя людини, навколо якої обертаються її різноманітні соціальні практики, свідчить про формування невротичної установки учнів таких бізнес-програм та відсікання від її оточення людей, які не підпадають під нав'язані критерії «успішності». Це, у свою чергу, дозволяє говорити про наявність двох головних маркерів сектантського руху у таких тренінгових програмах. Значному ризику піддається психологічне здоров'я людини, яка потрапляє до них, її здатність будувати пролонговані особисті стосунки з оточуючими, реалізовувати певні не утилітарні ціннісні програми та життєві сенси. У сучасному інформаційному суспільстві реципієнт будь-якої навчальної програми, у тому числі і навчальної бізнес-програми, має володіти валідними інструментами сортирування інформації для того, щоб не стати жертвою неякісного, упереджено поданого інформаційного продукту.

Ключові слова: секта, інформаційне суспільство, бізнес-сектантство, бізнес-

professional knowledge which is necessary needed for opening and developing one's own business with general humanitarian knowledge in the field of philosophy, psychology, sociology, religious studies, etc., is presented. It is important to underline that in such cases a great range of humanitarian knowledge is provided under the auspices of achieving personal success by the student. The separation of the idea of personal success into a valuable, special ideological construction, the central sensory axis of human life, around which its various social practices revolve, indicates the formation of a neurotic attitude of students of such business programs and cutting off people who do not fall "Success" from their environment. This, in turn, suggests the presence of two main markers of the sectarian movement in such training programs. The psychological health of a person who falls into them, his/her ability to build prolonged personal relationships with others, to implement certain non-utilitarian value programs, and life meanings are at significant risk. In today's information society, the recipient of any training program, including a training business program, must have valid tools for storing information in order not to fall victim to poor quality, biased information products.

Keywords: sect, informational society, business-sectarianism, business training, busi-

*тренінг, бізнесмен, інформація, інформацій-
на еклектика, маніпулювання, культ успіху*

*nessman, information, information eclecticism,
manipulation, cult of success*

Постановка проблеми. Сучасний світ масових комунікацій часто називають інформаційним суспільством [11], smart – суспільством [2], суспільством знань [12]. Однією з базових характеристик такого суспільства є доступність найрізноманітнішої інформації широкому публічному загалу. Декларується, що інформація, знання стаються одним із найнеобхідніших ресурсів для людини сьогодення, тому доступ до цього важливого ресурсу має бути вільним і необмеженим для усіх бажаючих [25]. Однак якість такої інформації викликає сумніви [32]. Будучи пропущеною до широкого загалу фактично без цензури – цензури здорового глузду та посилання на визнані авторитети - така інформація часто має недостовірний, еклектичний, абсурдний характер.

Жага до отримання нових знань, при цьому не тільки професійних, а і супутніх ним гуманітарних, що мають сприяти професійному розвитку вузького спеціаліста, стала визначальною рисою представників молодого бізнес-еліти сучасності. Однак здобувати ці специфічні знання в рамках класичного університету сьогодні стає все більш непопулярною практикою. У широкому загалі пропагується думка, що вузько спрямоване бізнес-навчання найкраще представлене когортою популярних бізнес-тренерів. Вони, як правило, пропонують авторські курси з досягнення не тільки конкретних результатів у справі приватного підприємництва, а і досягнення «особистісного успіху». Тут розпочинається історія розвитку нового феномену в сучасному інформаційному суспільстві – так званого бізнес-сектанства, прихильниками якого сьогодні стають найініціативніші, найталановитіші, найобдарованіші представники сучасної молодого бізнес-еліти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремлена проблема представлена у розробках таких вітчизняних дослідників, як Петрухно Ю. Є., В. Воронкова, О. Кивлюк, Р. Андрюкайте, Петрушенко О., та у розробках таких зарубіжних учених, як Golubinskaya A. V., Taborda N. M., Kyrychenko M. O., Otych O. M., Oliynyk V. V, Isachenko N. N, Betelin V. B., Fonseca D., Conde M. A. та ін.

Формулювання цілей та постановка завдань статті. Мета статті полягає в аналізі специфічних маркерів сектантського спрямування у ряді сучасних бізнес-шкіл та бізнес-тренінгів та їхнього ризикогенного впливу на розвиток смисложиттєвих стратегій особистості, яка до них потрапляє.

Визначена мета передбачає артикулювання ряду завдань:

- Дослідити етимологію поняття «секта» та визначити, наскільки його застосування є

валідним стосовно предмету бізнес-тренінгів;

- Чітко виділити маркери бізнес-секта та співставити їх із загальними маркерами сектантства;
- Визначити причини потрапляння бізнесменів до бізнес-шкіл неосектантського спрямування;
- Спрогнозувати можливі життєві наслідки потрапляння до бізнес-навчання неосектантського спрямування для особистості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цілком виважені у своєму буденному житті, молоді бізнесмени подекуди тяжіють до ірраціональних готових рецептів побудови власного світогляду, який, у свою чергу, має стати для них ресурсом для побудови цілком раціональної комерційної справи. Таким чином, унікальний внутрішній світ людини стає її ресурсом для матеріального успіху, отримує цілковиту утилітарну, підпорядковану роль. Такому парадоксу можемо віднайти декілька пояснень:

- по-перше, у середовищі цілковитої нестабільності молоді бізнесмени вимушені часто приймати рішення, виходячи з умов некалькульованих ризиків. Прийняття рішень є непростою справою, яка вимагає складних емоційних зусиль. Непросто і розмірковувати також над такими глобальними, масштабними питаннями, як сенс життя та своє життєве призначення. Відтак, набагато простіше, спокійніше та економніше з точки зору затраченого часу, якщо є «хтось», хто знає відповіді на ключові питання, кому можна «делегувати» процес винайдення відповідей на них;
- по-друге, працює парадокс вкладених ресурсів: «якщо я заплатив гроші – я маю це втілювати у життя»: люди продовжують робити навіть відверто хибні справи, якщо вже доклали до них певних зусиль [24];
- по-третє, інформація, подана бізнес-тренерами, є, як правило, значно спрощеним варіантом складних концепцій, подається у доступному, розважальному вигляді, тому не вимагає значних зусиль для свого засвоєння;
- по-четверте, «романтика» обраності: бажання відчувати себе приналежним/ою до певного ексклюзивного оточення, яке суттєво відрізняється від звичайного, повсякденного контингенту людей, з яким доводиться стикатися кожного дня.

Ці причини є далеко не повним списком факторів, які роблять аудиторію молодих бізнесменів потенційно ризикогенною для сприйняття еkleктичного, концептуально неякісного інформаційного продукту та потраплянням до специфічних бізнес-секта.

Етимологічно термін «секта» походить з латинської мови (від лат. «secta» – «школа», «навчання», «sequor» – «іти», «слідувати») і використовується для позначення релігійної, політичної, філософської чи іншої групи, яка відокремилася від основного ідейного

напрямку і протистоїть йому; або ж цей термін вказує на організовану традицію, що має свого засновника і особливе вчення [6]. Цей термін служив для позначення іншого способу мислення, ніж загальноприйнятий взірць, іншого способу життя, а в більш конкретному сенсі позначав політичну партію або філософську школу, релігійну практику, до якої належала людина [13]. Як бачимо, першочергове трактування терміну «секта» мало нейтральну оцінку. Сьогодні поняття секти також охоплює широке коло явищ інакомислення, проте має вже принципово інше тлумачення стосовно свого нового соціально-культурного контексту. Як дискутують сьогодні вчені, термін «секта» може мати і альтернативне значення – від латинського слова «сесо» – «ріжу», «відсікаю» [8]. Сьогодні під сектами скоріше розуміють групи людей, які сповідують відмінні від традиційних ідеологічних концепцій вчення, що не тільки суперечать основному напрямку, але і відмежовують своїх послідовників від нього, ставлять перепону між особистістю та оточуючим світом.

Сучасне розуміння секти більше не вказує тільки на характер релігійного інакомислення її членів – сьогодні у її природі ми додатково бачимо й дві інші функції:

1. функцію сепарації її членів від оточуючого світу;
2. функцію невротичного поклоніння надцінним ідеям.

Сучасний глобальний світ XXI століття вже кардинально змінив своє соціальне обличчя, закономірно змінилося і обличчя сучасних сектантських рухів. Сьогодні, коли, у суспільному житті превалює примат індивідуального над колективним, стало популярним сповідувати культ індивідуального успіху [29]. По-перше, постулюється культ про особистісний успіх, який закономірно «відсікає» неуспішних (з точки зору членів бізнес-тренінгу) людей з поля їхнього зору. Пропагуються такі ідеї, як «оточення на мільйон» [14]: якщо хочеш стати мільйонером, то маєш і спілкуватися з мільйонерами. Логічно виникає питання: чи впишуться вже налагоджені, укріплені соціальні зв'язки особистості у нову модель соціальних комунікацій? Лідери бізнес-шкіл говорять, що можуть і не вписатися, що старі знайомі, друзі, навіть родичі можуть відчувати себе некомфортно у присутності новоспеченого успішного бізнес-діяча, можуть відчувати, що у його житті в цілому і у повсякденних практиках для них вже не знаходиться місця. Лідери бізнес-рухів оптимістичні стосовно цього селективного процесу: це цілком нормально, вважають вони, що старі зв'язки будуть відмирати – вони вже не відповідають новій картині світу їхнього учня. На заміну ним прийдуть нові, які будуть рухати його вперед, до омріяних вершин. Однак, слід особливо приділити увагу тому, якої якості є ці нові зв'язки. Центральною ідеєю, на яких вони тримаються, є матеріальний успіх їхніх учасників. Якщо один з них з якихось причин

перестане бути «успішним» та гідним спілкування з точки зору членів такої комунікації, з ним досить легко попрощаються. Отже, очевидним є використання людей за однією або декількома функціями, без врахування їхньої унікальної особистості при спілкуванні. Натомість старі зв'язки з «неуспішними», на які витрачалися роки, спілкування з людьми, з якими були пройдені головні життєві етапи і які бачили учня бізнес-школи і на вершинах успіху, і у періоди спадів і навіть падінь, зв'язки, які закономірно розвивалися у часі і вже пройшли ряд своїх трансформацій, якраз і будуються на цьому принципі – принципі цінності особистостей одна для одної, незважаючи на набір тих соціальних масок, які кожна з них так чи інакше використовує. Ось цими довготривалими відносинами ладні пожертвувати заради зв'язків, міцність яких є сумнівною.

Лідери бізнес-шкіл сектантського спрямування заохочують своїх учнів також бути впевненими у своїх цілях, впевненими настільки, що у ситуації, коли стосовно цих цілей у їхньому близькому оточенні виникає конфлікт, вони повинні бути готовими припинити стосунки з конфліктерами взагалі. «Емоційність – це ресурс, ресурс, необхідний для бізнесу, для того, щоб рухати вперед свою справу. Якщо ви будете вступати у токсичні комунікації, конфліктувати, ви будете витрачати свою енергію і не досягнете успіху. Якщо вам хочеться сперечатися, то це означає, що ви не впевнені у своїх цілях, готові про них дискутувати. Якщо ж ви впевнені цілковито і насправді, то потреба сперечатися зникає взагалі: ви просто не підтримуєте ці комунікації і ці стосунки» [18]. На практиці цей постулат, приведений у життєву практику, призводить до того, що учень замикається на собі і своїх цілях, вважає їх абсолютно правильними, не піддає їх ніякому сумніву, тому при спробах вказати на недоліки тієї чи іншої моделі життєвого успіху демонструє агресивність, а згодом взагалі розриває контакт. Бачимо яскравий маркер сепаратності членів деяких бізнес-шкіл: «Хто не з нами – той проти нас» [30]. Така позиція небезпечна тим, що вириває людину із її природнього оточення і поміщає в оточення штучне. Таким чином, спостерігаємо два паралельні процеси: водночас знижується критичність до поставлених цілей та людей в оточенні, які їх підтримують. З одного боку, обрані цілі не піддаються сумнівам, а це означає, що людина стає залежною від обраного нею бізнес-курсу; по-друге, конче необхідним стає спілкування з людьми, які підтримують ці цілі, для підтримання впевненості у їхній правильності; відтак, учень бізнес-школи стає залежним і від свого новоствореного оточення. Отже, бачимо парадокс: при номінальному постулюванні свободи вибору учень бізнес-школи сектантського спрямування стає залежним від власного вибору; нове сприятливе оточення стає іноді його добровільною ментальною в'язницею, крізь ґрати якої він не отримує інформацію про інші сфери життя, які не стосуються "успіху".

Другий маркер сучасних сект – невротичне слідування надцінним ідеям – органічно доповнює перший у випадку, коли ми говоримо про деякі сучасні бізнес-школи. Категорія успіху стає тією самою надцінною ідеєю, яка наскрізно, проходить крізь життя учнів. Успіх (часто це поняття не оперціоналізується у середовищі бізнес-школи) стає ідеєю-фікс, навколо якої обертаються інші цілі, що їй підпорядковуються. Причому успіх конвертується пріоритетно у зовнішні форми свого вираження. Так, учасники бізнес-тренінгів хизуються дорогими авто та будинками, придбаними у короткі строки, демонструють фото із подорожей у екзотичні країни, укладають один з одним угоди «на спір» про те, що спроможуться дійти встановленого рівня прибутку за певні рекордні строки. «Матеріальний успіх є тільки слідством внутрішнього щастя» [31], - говорять бізнес-тренери, тому у середовищі бізнес-школи прийнято бути оптимістичним, позитивним, усміхненим, сміливо. Отже, людина опиняється у подвійній залежності: у залежності від внутрішніх невротичних установок на «успіх», нав'язаних їй, та від штучного оточення, яке ці установки і відповідний стиль життя підтримує. Дослідимо і супутні ознаки сектантського характеру у деяких бізнес-школах, які дозволяють виділяти їх як прихильників культу успіху:

1. Пропагування цілісної картини світу, моделі світосприйняття, яка вважається істинною і такою, що не підлягає сумніву. Поряд із питаннями організації власної комерційної справи обговорюються питання побудови особистісних стосунків, виховання дітей, практик дозвілля, рекомендується, а часто і нав'язується відповідна література. Запропонована модель світосприйняття часто є еkleктичним, науково та філософсько неякісним продуктом, у ній існує багато протиріч та відвертого невігластва [15]. Проте такі суперечності не викликають супротиву аудиторії: учні просто про них не знають, не отримавши свого часу достатній об'єм знань із гуманітарних дисциплін і не виробивши відповідно критичного фрейму оцінювання інформації гуманітарного спрямування.

2. Існування суворого списку правил та поглядів, яким має слідувати учень, виходячи із запропонованої йому картини світу. У бізнес-школах з сектантськими методами управління аудиторією, звісно, немає традиційних культових ритуалів, проте є культові атрибути, які визначають «успішність» в очах штучного оточення, як-то: наявність автомобілю, можливість закордонних подорожей, регулярні світлини у соціальних мережах про відвідування дорогих ресторанів, світлини про відвідування спортивних комплексів тощо. Той, хто не демонструє успішність, автоматично успішним не є (в очах штучного оточення).

3. Особливу роль має фігура вчителя / гуру / тренера, який (як вважається) знає відповіді на всі запитання, є беззаперечним авторитетом і його / її постулати не підлягають

сумнівам. Часто учні намагаються наслідувати вчителя (свідомо чи несвідомо), копіюючи його манеру спілкування, зовнішній вигляд, проголошені зі сцени принципи.

4. Апеляція до емоцій, розхитування стабільного емоційного стану людини. Попри заявлений акцент на вирішення цілком раціонального питання – як організувати власну справу – бізнес-тренінги сектантського спрямування побудовані на виробленні наднормових емоцій, зокрема, головним мотивом виходу за емоційну норму ставиться винайдення так званої «мотивації» для досягнення успіху. За цією міфічною мотивацією (такою ж міфічною, як і успіх) приходять учні. На тренінгу вони можуть сміятися, плакати, падати на підлогу, танцювати під гучну музику тощо, взагалі показувати свої емоції довільно [18]. Ейфорія від емоцій, яких досить важко досягнути у повсякденному житті, затьмарює той факт, що фактичних, системних знань учні не отримують або отримують не у тій мірі, яка може вважатися достатньою для повноцінного бізнес-навчання.

5. Фінансова залежність від бізнес-школи сектантського спрямування: в короткі строки ведення тренінгу учні переосмислюють все своє життя і повертаються у звичайність вже «іншими людьми». Проте проходить час, емоційний ефект зникає, нових «одкровень» не спостерігається – і тому потрібен вже новий тренінг, який принесе відчуття захищеності, радості, соборності з усім зібранням, але буде коштувати певну суму грошей. У перспективі людина стає «тренінгозалежною», не вміє самостійно мотивувати себе і знаходити відповіді на запитання, які ставить перед нею життя, самостійно. Тренінги перетворюються на ментальні милиці, без яких людина розучується рухатися вперед самостійно.

6. Проте чи не найголовнішою, але неявною і непрозорою ознакою сектантського характеру деяких сучасних бізнес-шкіл та бізнес-тренінгів є маніпулятивний характер комунікацій із їхньою аудиторією. Головною ознакою маніпулятивних комунікацій є їхнє так зване «подвійне дно»: на словах вказується один комунікаційний мотив; насправді ж мається на увазі зовсім інший, часто протилежний, такий, що несе загрозу чи шкоду отримувачу інформації. Так, попри заявлений мотив навчити людей будувати власні комерційні справи і вміти орієнтуватися в ситуаціях цілковитої нестабільності, який постулюють деякі бізнес-тренери, насправді істинним їхнім мотивом є власне збагачення за рахунок довірливих учнів. Про це цинічно говорять тренери бізнес-тренерів на закритих, неpubлічних семінарах, записи яких досить важко віднайти в Інтернеті. Процитуємо відомого бізнес-тренера Андрія Парабеллума, вчителя таких відомих бізнес-тренерів, як Петро Осіпов, Дмитро Ланц, Тимур Тажетдінов та ін.: «Наша мета – зробити так, щоб людина, прийшовши до нас, віддала все. І навіть більше. Щоб вона залізла у борг. Продала свої і чужі квартири. Це цинічно, але це установка, яка допомагає» [16].

Негативні наслідки, до яких може призвести перебування у бізнес-школі з сектантськими методами управління аудиторією, систематизуємо та зведемо до наступних:

- ризик розвитку неврозів нав'язливих станів через нав'язану установку бути успішним за будь-яку ціну;
- ризик стати тренінгозалежним/ою внаслідок звикання до наднормових емоцій;
- плекання власного еґо та залежність від реалізації власних бажань, внаслідок чого людина може сприймати інформацію з оточуючого світу викривлено, під кутом зору своїх неадекватних оцінок; це, у свою чергу, призведе до вироблення хибних життєвих рішень, які закономірно призведуть до хибних життєвих результатів (наприклад, зубожіння внаслідок взятого кредиту на справу, яка не є перспективною, втрата стабільного шлюбного партнера з причини власних амбіцій тощо).

Висновки. Отже, бачимо парадокс: шукаючи захищеності від перманентної нестабільності у соціально-трудових практиках, шукаючи свободи від численних факторів ризику, які неможливо прорахувати в сучасних умовах ведення бізнесу, «гнучкі переможці» - молоді бізнесмени - опиняються у ще більшій несвободі. Однак цю нову, штучну несвободу вони такою не вважають, захищаючи тезу про те, займаються саморозвитком, самовдосконаленням. У результаті багато молодих, обдарованих бізнесменів в zenіті свого активного діяльнісного життя опиняються у зоні ризику – ризику втрати системних смисложиттєвих сенсів, натомість потонувши у вирі життя як гри [18], правила в якій змінюються скоріше, ніж людська природа може до них пристосуватися.

Список літератури:

1. АДОРНО, Теодор. Теорія напівосвіти. *Філософія освіти*, 2017, 1; 128 – 152. doi: 10.31874/2309-1606-2017-20-1-128-152
2. ВОРОНКОВА, Валентина; КИВЛЮК, Ольга; АНДРЮКАЙТЕНЕ, Регіна. Антропологічні виміри смарт-суспільства: теоретико-концептуальний досвід. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*, 2018, 73: 25-40. doi: 10.23939/shv2016.02.105
3. ГОНЧАРОВА, Е. А. Адаптивные механизмы психики современных прекариев: особенности, проблемы, скрытая социальная угроза. *Holy Cross University; Faculty of Liberal Arts and Education*. Kielce, 2016, 62-165.
4. ГОНЧАРОВА, О. О. Основні тенденції поширення прекарності у соціальних практиках української молоді. *Гілея: науковий вісник*, 2017, 118: 199-204.
5. ГОНЧАРОВА, Олена Олександрівна. Прекарні практики молоді в умовах трансформації українського суспільства. Дис. кандидата філос. н. 09.00.032017. Національний педагогічний університет ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2017, 232.
6. ДАЛЬ, В. И. Толковый словарь живого великорусского языка. Т. 4. М.: *Русский язык*, 1983. [дата звернення 6.02.21] Режим доступу: <https://runivers.ru/upload/iblock/683/Tolkovyi%20slovar%20Dalya%204.pdf>
7. ИЛЮК, Е. В. Деструктивная секта как "психологическая" тюрьма (методы вовлечения и изменения сознания в деструктивных сектах). *Виктимология*, 2018, 1 (15): 50 – 57.
8. КОНЬ, Р. М. Введение в сектоведение. Историко-филологическое определение понятия «секта». *Нижегородская духовная семинария*. Нижний Новгород: Изд. 2008, 496: 36-37.

9. КУРАЕВ, А. диакон. Уроки сектоведения. Как узнать секту. На примере движения периховцев. СПб.: *Формика*, 2002, 447.
10. ОРТЕГА-И-ГАССЕТ, Х. Восстание масс. Дегуманизация искусства. Бесхребетная Испания. М.: АСТ: *СТ МОСКВА*, 2008, 347: 66 – 67
11. ПЕТРУХНО, Ю. Є. Інформаційне суспільство: поняття, основні складові, характеристика. *Вісник Одеського національного університету. Сер.: Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство*, 2014, 19, Вип. 1: 127-133. doi: [https://doi.org/10.18524/2304-1447.2014.1\(11\).34123](https://doi.org/10.18524/2304-1447.2014.1(11).34123)
12. ПЕТРУШЕНКО, Оксана. Поняття «суспільство знань», його аналіз та оцінка. *Humanitarian Vision*, 2016. doi: 10.23939/shv2016.02.105
13. УШАКОВ, Д. Н. Толковый словарь русского языка/Г.О. Винокур, Б.А. Ларин, С.И. Ожегов, Б.В. Томашевский, Д.Н. Ушаков, 1948, т. 2-4. [дата звернення 6.02.21] Режим доступу: <http://feb-web.ru/feb/ushakov/ush-abc/default.asp>
14. Бізнес-модуль проекту «Бізнес-молодість» «Оточення на мільйон» [дата звернення 6.02.21] Режим доступу: https://molodost.bz/mk_mzs_25_09/?mobile=7
15. Інтернет-портал Центру бізнес-консультування та освіти «Альтвей» [дата звернення 6.02.21] Режим доступу: <https://www.altway.ru/>
16. Он-лайн блог "Пограничник" від 27 грудня 2018 р. [дата звернення 6.02.21] Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=G0k2u9nr5ac&fbclid=IwAR30s81BODBJSSB-ERKkQJTRmJhryFeGz1I0KUIIXfsNY3rcVfrlw3gFxf0>
17. Презентація тренінгової програми «Метаморфози» проекту «Бізнес-молодість» [дата звернення 6.02.21] Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=kpPJ0NKEejM&feature=youtu.be&fbclid=IwAR2Ci0Ebzn8rechRkz6ASBLy4xJSMuLcYdQSVgAE2hrlvfw-y7ueUirY8xs>
18. Тренінгова програма проекту «Бізнес-молодість» «Дельта». Частина 2» від 15 вересня 2019 р. [дата звернення 6.02.21] Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?time_continue=249&v=I22_h_h4cls
19. AASLAND, Merethe Schanke, et al. The prevalence of destructive leadership behaviour. *British Journal of management*, 2010, 21.2: 438-452. doi: 10.1111/j.1467-8551.2009.00672.x
20. БАŃKA Augustyn, 1992. Bezrobocie, Podręcznik Pomocy Psychologicznej, Poznań: Wyd.Print-B, s. 61, ISBN 83-916521-8-1.
21. BETELIN, V. B. Challenges and prospects of education in the postindustrial information society. *Herald of the Russian Academy of Sciences*, 2019, 89.3: 231-239. doi: 10.1134/S101933161903002X
22. FONSECA, David; CONDE, Miguel Ángel. Information society skills: Is knowledge accessible for all? Part II. 2018, Vol. 17, № 3: 447-451. doi: 10.1007/s10209-017-0554-8
23. FREY K.S., RUBLE D.N., 1987. What children say about classroom performance. *Child Development* 58, USA: Edited By: Cynthia Garcia Colls.1066–1078, ISSN 1467-8624.
24. GINI, Ai; GREEN, Ronald M. Bad leaders/misleaders. *Business and Society Review*, 2012, 117.2: 143-154. doi:10.1111/j.1467-8594.2012.00402.x
25. GOLUBINSKAYA, A. V. Knowledge Acceptance by an Extended Mind in the Information Society Conditions. *Tomsk State University Journal*, 2019, 441: 75 – 79. doi: 10.17223/15617793/441/10
26. HONCHAROVA, Olena O. Precarious Young People and the Right of Free Time: Flexible Working Hours and Hidden Exploitation. *European Reforms Bulletin* 2015, 2015, 106-109
27. ISACHENKO, Nadezhda N. The Role of Information and Informational and Communication Technologies in Modern Society. *Utopia y Praxis Latinoamericana*, 2018, 23.82: 361-367. doi: 10.5281/zenodo.1512122
28. KYRYCHENKO, M. O.; OTYCH, O. M.; OLIYNYK V.V., Problems and Prospects of Postgraduate Education Development in the Information Society. *Information Technologies and Learning Tools*, 2018, Vol. 65, №3: 25-36. doi: 10.33407/itlt.v65i3.2380
29. LIPS-WIERSMA, Marjolein; LUND DEAN, Kathy; FORNACIARI, Charles J. Theorizing the dark side of the workplace spirituality movement. *Journal of management inquiry*, 2009, 18.4: 288-300. P. 288-300. doi: 10.1177/1056492609339017
30. PASSAS, Nikos; CASTILLO, Manuel Escamilla. Scientology and its 'clear'business. *Behavioral Sciences & the Law*, 1992, 10.1: 103-116. doi: 10.1002/bsl.2370100110

31. PRATT, Michael G. The good, the bad, and the ambivalent: Managing identification among Amway distributors. *Administrative science quarterly*, 2000, 45.3: 456-493. doi: 10.2307/2667106

32. TABORDA, N. M. Work and information and knowledge society. An epistemological approach from the Political Economy of communication. *Question*, 2019, 62: 3.

УДК: 351.84:364-787.24(477)

UDC: 351.84:364-787.24(477)

Горкавчук Ольга Олександрівна,
доктор філософії
ORCID: 0000-0002-7974-5923

Horkavchuk Olha,
PhD in Social Sciences
ORCID: 0000-0002-7974-5923

Хоменко Ірина Володимирівна,
кандидат економічних наук
ORCID: 0000-0002-4219-6801

Khomenko Iryna,
PhD in Economics
ORCID: 0000-0002-4219-6801

СУЧАСНИЙ СТАН СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІМЕЙ З ДІТЬМИ В УКРАЇНІ

CURRENT STATE OF THE SYSTEM OF SOCIAL PROTECTION OF FAMILIES WITH CHILDREN IN UKRAINE

В статті досліджено теоретичні засади здійснення соціального захисту в Україні. Розглянуто основні види соціального захисту сімей з дітьми.

Проаналізовано сучасний стан соціальної підтримки сімей з дітьми та досліджено основи реформи деінституціалізації інтернатних закладів. За результатами дослідження встановлено, що жодна область не досягла зменшення кількості інтернатних закладів у запланованих межах.

Запропоновано шляхи подальшого розвитку та удосконалення системи соціального захисту сімей з дітьми, окреслені підходи до розв'язання проблем захисту прав дітей та попередження випадків порушення прав дитини, кадрового

The article examines the theoretical foundations of social protection in Ukraine. The main types of social protection of families with children are considered.

The current state of social support for families with children is analyzed and the basics of the reform of deinstitutionalization of boarding schools are studied. According to the results of the study, it was found that no region has achieved a reduction in the number of boarding schools within the planned limits.

Ways to further develop and improve the system of social protection of families with children, outlined approaches to solving problems of protection of children's rights and prevention of violations of children's rights, staffing processes, providing quality appropriate